

Potencjał rozwojowy Polski w kontekście hipotezy o nowej sekularnej stagnacji

Elżbieta Mączyńska, SGH

FMS 27.04.2015

- 1. Stagnacja sekularna wg. Alvina H. Hansena**
- 2. Dzisiejsza aktualność teorii stagnacji sekularnej**
- 3. Casus Polska, rozwój i stagnacyjno-antynomiczny dryf**

Sekularna stagnacja

- To trwała utrata możliwości adaptacji systemu społeczno-gospodarczego do posiadanych zasobów rzeczowych, finansowych i zasobów pracy oraz do potrzeb rozwojowych kraju (względnie krajów).
- Stagnacja taka wyraża się w barierach popytu, zahamowaniu wzrostu gospodarczego i rozwoju oraz narastającej rozpiętości między potencjalnym i rzeczywistym rozwojem oraz wzrostem PKB
- "This is the essence of secular stagnation--sick recoveries which die in their infancy and depressions which feed on themselves and leave a hard and seemingly immovable core of unemployment."(Hansen)

Stagnacja sekularna wg. Alvina H. Hansena (1938)

- Ograniczoność ekspansji terytorialnej, co także współcześnie jest dyskutowane pod hasłem ograniczeń globalizacji.
- Ograniczone możliwości występowania wielkich, przełomowych innowacji, wymuszających konieczność i boom nowych inwestycji (tak jak działało się to w warunkach rewolucji przemysłowej).
- Wzrost innowacji kapitałoooszczędnych.
- Procesy monopolizacji, co niekorzystnie wpływa na wzrost inwestycji i popytu.

Aktualność teorii stagnacji sekularnej

- Lawrence Summers (*New Secular Stagnation Hypothesis*) (2013), 2014).
- Obecnie w USA i innych gospodarkach rozwiniętych mają miejsce niekorzystne trendy demograficzne, które w połączeniu z przemianami technologicznymi i technologiami informacyjnymi oraz ich spadającymi kosztami i cenami, redukują rozmiary popytu na nowe dobra kapitałowe, ale także na prace,. Przy tym obniżające się ceny dóbr kapitałowych sprawiają, że dany poziom oszczędzania umożliwia sfinansowanie większego wolumenu dóbr inwestycyjnych. Jest to kolejny czynnik obniżający możliwości absorpcji oszczędności. poprzez popyt inwestycyjny.
- Paul, Krugman, - prawdopodobieństwo występowania w przyszłości sytuacji zerowych stop procentowych jest znacznie większe niż zwykło się dotychczas sądzić.

Drogi przeciwdziałania

- Niekonwencjonalna polityka monetarna, jej luzowanie (*quantitative easing*), co poprzez tańsze kredyty może stanowić bodziec inwestowania, Zarazem jednak zwiększa to ryzyko niestabilności finansowej.
- Wzrost inwestycji, produkcji i zatrudnienia, co łączy się ze wzrostem stopy procentowej. Nie zwiększa to ryzyka niestabilności finansowej
- Wzrost inwestycji publicznych. konieczność działań na rzecz likwidacji strukturalnych barier dla inwestycji prywatnych i promowania zaufania w biznesie,
- Konieczność działań na rzecz utrzymania podstawowych zabezpieczeń socjalnych o konieczność przeciwdziałania nierównościom dochodowym - ukierunkownie redystrybucję dochodów na rzecz grup niżej uposażonych, których wzrost dochodów silniej i szybciej przekłada się na popyt rynkowy.
- Przyjmowane przez poszczególne kraje strategie antystagnacyjne powinny być dostosowane do ich sytuacji społeczno- gospodarczej specyfiki

3. Casus Polska, rozwój i stagnacyjno-antynomiczny dryf

Równoczesny postęp i anachroniczność, bycie z przodu i wleczenie się z tyłu.

Choć przeważnie mniej więcej wiadomo, jakie działania mogłyby usuwać blokady, to często brakuje albo woli, albo mechanizmów politycznych, albo jednego i drugiego, aby takie działania podjąć.

Polska

- O przyszłych możliwościach trwałego społeczno-gospodarczego rozwoju Polski przesądzać będą sposoby i efektywność wykorzystywania źródeł własnego potencjału rozwojowego. Makroekonomiczną barierę optymalnego wykorzystywania tego potencjału tworzą m.in.:
- pogarszająca się sytuacja demograficzna, (mało dzieci, coraz więcej osób starszych),
- zjawiska związane z syndromem przedwczesnej dezindustrializacji,
- permanentnie wysokie bezrobocie,
- relatywnie niski poziom płac oraz związane z tym wykluczenie społeczne
- polaryzacja dochodowa i rosnące rozwarstwienie majątkowe

Wnioski

- Konieczny przełom w filozofii kształtowania polityki społeczno-gospodarczej
- **INKLUZYWNY SYSTEM SPOŁ. - GOSP.**
- **Instytucje inkluzji społecznej**, rozumiane jako zdobycze cywilizacyjne, instytucje ukierunkowane na rozwój i umacnianiu tych zdobyczy. Są tu pojmowane jako regulacje dotyczące m.in. takich zdobyczy jak powszechne zabezpieczenie społeczne i ochrona zdrowia, powszechny dostęp do edukacji, gwarantowana minimalna płaca, prawa związkowe, równościowe, dobra wspólne i in.
- **Inkluzywne przedsiębiorstwa**, tj. ukierunkowane na optymalną absorpcję wiedzy, innowacyjność oraz efektywne godzenie interesów pracodawców z interesami pracobiorców i z interesem społecznym.
- **Inkluzywny rynek**, tj. rynek charakteryzujący się optymalnymi, społecznie akceptowanymi regułami wejścia i wyjścia, rozumiany, jako gwarant kultury kontraktu, symetrii praw kontrahentów, w tym ochrony praw konsumenckich
- **Inkluzywne państwo i prawo**, jako gwarancja sprawiedliwości i poszanowania prawa, gwarancja wsparcia dla kreatywności, innowacyjności, rozwoju instytucji proinkluzywnych oraz jako system zapobiegający kreowaniu instytucji wyzyskujących i niedopuszczający do nierówności w dostępie do prawa,.